

Smernice Evropske komisije za izradu ERP-a za period 2021-2023: osnovna usmerenja i lični utisci

Mojmir Mrak
Spoljni ekspert CEF-a

Jul 2020.

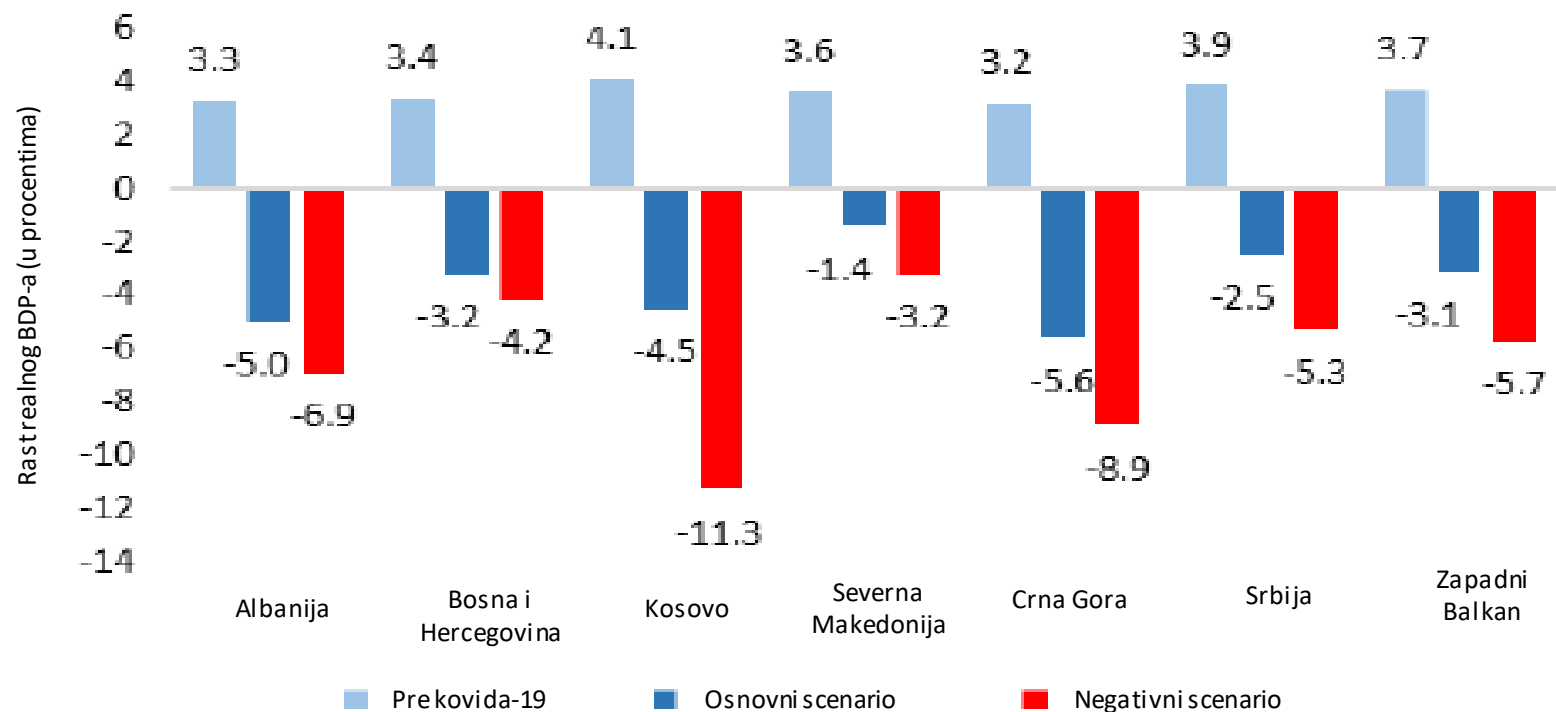

Celokupan ekonomski okvir regiona drastično je izmenjen

- **Trenutna ekonomska kriza izazvana pandemijom kovida-19 već je ostvarila značajan uticaj na privrede regiona, a taj trend će se i nastaviti**
- **Predviđa se da će u 2020. privredni rast regiona iznositi između -3 i -5,6 odsto; prikazana su dva scenarija zbog velike neizvesnosti oko dejstva pandemije**
- **Projekcije datiraju iz aprila 2020, a danas bi bez sumnje bile i negativnije**

Celokupan ekonomski okvir regiona drastično je izmenjen

Rast realnog BDP-a: dva scenarija za 2020.

Izvor: Regionalni ekonomski izveštaj (RER) Svetske banke, april 2020.

Celokupan ekonomski okvir regiona drastično je izmenjen

- Srednjoročno se predviđa snažan oporavak rasta, budući da se očekuje postepeni povratak privredne aktivnosti na pretkrizni nivo
- Ekonomski oporavak će, međutim, zavisiti od:
 - trajanja i intenziteta trenutne krize, i
 - mera koje će kreatori politike preduzeti da je reše
- Ekonomski prioriteti država će u narednom periodu biti najvećim delom usmereni na
 - ublažavanje negativnih posledica krize izazvane kovidom-19, i
 - pružanje podrške ubrzanom ekonomskom oporavku

Makroekonomski dijalog EU – Zapadni Balkan u svetlu kovid-19 krize

- **Drastično izmenjeni ekonomski okvir, kako u EU tako i na Zapadnom Balkanu, već se odražava i tek će se značajnije odraziti na dijalog između EU i zemalja kandidata o makroekonomskim pitanjima**
 - Rasprava na Zagrebačkom samitu iz maja 2020.
 - Zaključci ministarskog sastanka iz maja 2020.
 - Najava ekonomskog i investicionog plana za region
- **Smernice za izradu ERP-a za 2021-2023 iz juna 2020 jasno odražavaju novu makroekonomsku realnost**

Smernice EK za ERP 2021-2023: osnovna usmerenja – opšte

- ERP i dalje predstavlja glavni prilog zemlje kandidata makroekonomskom dijalogu za institucijama i državama članicama EU
- ERP je i dalje dokument koji se prvenstveno tiče:
 - makroekonomskih i fiskalnih kretanja i izgleda, i
 - mera strukturnih reformi
- ERP i dalje obuhvata kretanja u tekućoj godini (u ovom slučaju 2020) i izgleda za naredne 3 godine (u ovom slučaju 2021-2023)

Smernice EK za ERP 2021-2023: osnovna usmerenja – opšte

- Opšta usmerenost: ERP bi trebalo da se usmeri na oporavak posle kovida-19 ali i da obuhvata i srednjoročne reforme kojima se taj oporavak čini održivim, u skladu sa prioritetima EU - zelena i digitalna ekonomija te pravedna tranzicija
- Rok: ERP bi trebalo da se podnese do 31. 1. 2021.
- Organizacija: priprema ERP-a bi trebalo da:
 - bude koordinirana na centralnom nivou / podržana sa najvišeg nivoa
 - intenzivno učešće nacionalnog IPA koordinatora radi jačanja programskih veza između ERP-a i IPA (*novo*)

Smernice EK za ERP 2021-2023:

osnovna usmerenja – opšte

- **Struktura**: Kao prethodnih godina, ERP za 2021-2023 će se sastojati od istih 7 osnovnih poglavlja
 - Opšti okvir i glavni ciljevi javne politike
 - Sprovođenje preporuka
 - Makroekonomski okvir
 - Fiskalni okvir (*sa dva nova odeljka*)
 - Strukturne reforme
 - Budžetske implikacije strukturnih reformi
 - Institucionalna pitanja
- **Utvrđivanje troškova SR**: isto kao prošle godine
(Uputstvo CEF-a)

Smernice EK za ERP 2021-2023:

osnovna usmerenja – *strukturne reforme*

- *Prepreke za privredni rast:* treba prepoznati nove prepreke koje nastaju u kontekstu kovida-19.
- *Ciljevi strukturnih reformi:* povećanje usklađenosti, u što je moguće većoj meri, sa Zelenim dogovorom, inkluzivnom strategijom EU za privredni rast, u cilju stvaranja ekonomije koja efikasno koristi resurse, ima nizak stepen emisija ugljen-dioksida i konkurentna je. Naročita pažnja će se obratiti na mere oporavka od kovida-19.

Smernice EK za ERP 2021-2023: osnovna usmerenja – *strukturne reforme*

- **Oblasti SR:** Treba da ostanu nepromenjene
 - Reforma tržišta energije i transporta
 - Poljoprivreda, industrija i usluge
 - Poslovni ambijent i borba protiv sive ekonomije
 - Istraživanje, razvoj i inovacije i digitalna transformacija
 - Reforme za ekonomsku integraciju (*manja promena*)
 - Obrazovanje i veštine
 - Zaposlenost i tržište rada
 - Socijalna zaštita i uključivanje

Smernice EK za ERP 2021-2023:

osnovna usmerenja – strukturne reforme

- Ciljevi prioritetnih mera strukturnih reformi (15 do 20): ostaju iste kao prethodne godine ako se prioriteti ne menjaju, ali uzimajući u obzir i:
 - ocenu ERP-a za 2020-2022. EK iz aprila 2020.
 - izmene prioriteta radi podrške oporavku od kovida-19
- Opis mera strukturnih reformi: navesti informacije
 - o njihovom odnosu sa domaćim strat. dokumentima;
 - ako je to relevantno, ukratko opisati kako se njima pruža podrška ostvarenu ekonomskih kriterijuma za pridruživanje EU; i
 - objasniti vezu sa Evropskim zelenim dogovorom i / ili

Ciljevima održivog razvoja

Smernice EK za ERP 2021-2023: rezime ličnih utisaka

- **Dobro je što su osnovne karakteristike ERP-a iste kao prethodnih godina; stabilnost koncepta dokumenta neophodna je za nastavak dijaloga o makroekonomskim pitanjima**
- **Međutim, uzevši u obzir uticaj krize izazvane kovidom-19 na ekonomije ovog regiona (a ona je daleko snažnija od finansijske krize od pre deset godina), lično bi mi bilo draže da su u ovom dokumentu snažnije i sistematičnije naglašene ekonomske implikacije kovida-19**

Smernice EK za ERP 2021-2023: rezime ličnih utisaka

- U Smernicama EK se naime stavlja snažan naglasak na Evropski zeleni dogovor i Ciljeve održivog razvoja (oni su izričiti prioriteti nove Evropske komisije), ali, uzevši u obzir pogoršanu fiskalnu poziciju i nedostatak inostranog finansiranja, vlade zemalja u regiji biće pred izuzetno velikim izazovom kako uspostaviti pravi balans između mera za oporavak od kovida-19 i srednjoročnih reformi